

Uus teadusdoktor Kristiina Sepp

KOMPETENTSIPÕHINE JA INIMKESKNE APTEEGITEENUS – ARENDAMINE JA RAKENDAMINE EESTIS

31. märtsil 2023 kaitses Kristiina Sepp farmaatsia filosoofiadoktori väitekirja „Kompetentsipõhine ja inimkeskne apteegiteenus – arendamine ja rakendamine Eestis” (*Competency based and person-centered community pharmacy practice – development and implementation in Estonia*).

Väitekirja juhendajad olid sotsiaalfarmaatsia kaasprofessor Daisy Volmer Tartu Ülikooli farmaatsia instituudist, farmakognosia professor Ain Raal Tartu Ülikooli farmaatsia instituudist ning kaasprofessor Afonso Miguel das Neves Cavaco Lissaboni Ülikoolist. Oponeeris kaasprofessor Susanne Kaae Kopenhaageni Ülikooli farmaatsiaosakonnast.

Apteek on inimese jaoks kõige kättesaadavam tervishoiuasutus, kus ravimi- ja tervisespetsialistist proviisor või farmatseut pakub nii haiguste ennetamiseks kui ka ohutu ja tõhusa ravi tagamiseks vajalikku nõustamist. Sellegipoolest on elanikkonna üldine teadlikkus apteegiteenustest pigem madal ning seda kinnitab ka 552 apteegikülastaja hulgas läbi viidud uuring. Tulemuste põhjal erinevad ravimialase

nõustamise kogemused apteegis ning need, kes ei pidanud apteekrit esmaseks kontaktiks ravimitega seotud küsimustes, pöördusid pigem perearsti poole või otsisid infot internetist. Vähene ravimialase nõustamise kogemus apteegis mõjutas ka ootusi tulevikus erinevaid ravimialaseid teenuseid saada.

Olulise probleemina töid apteegikülastajad välja privaatsuse puudumise apteegikeskkonnas. Ka aastatel 2014, 2016 ja 2019 läbi viidud apteekide enesehindamise uuring tõi probleemina välja, et apteegis on privaatsuse tagamine patsiendi nõustamisel keeruline väljakutse. Sama uuring näitas, et apteegiteenuse osutamisel ei ole toimunud olulisi muudatusi ja mõned aastad varem apteekrite endi väljatöötatud „Apteegiteenuse kvaliteedijuhis“ ei ole piisaval määral rakendunud.

Kvaliteetne apteegiteenus nõuab ka erialakompetentside ajakohastamist. Ühiskonna vajaduste ja ootuste põhine õpe tuleb tagada nii eriala omandamisel ülikoolis kui ka täiendusõppes. Tartu Ülikooli proviisoriõpet on viimastel aastatel oluliselt uuendatud: rakendatud on uusi õpetamise meetodeid, ajakohas-

tatud on apteegipraktika korraldust ning rohkem on õpetamisprotsessidesse kaasatud tegevproviisoreid. Et suurendada üliõpilaste erialaseid teadmisi ja praktilisi oskusi ning hoida tegevproviisorite pädevust, tuleb parandada ülikooli ja farmaatsiasektori koostööd.

Kokkuvõttes on elanikkonna kiire ja lihtne juurdepääs apteekidele ja apteekrite erialased teadmised hindamatu väärtus tervishoiule, kuid osaliselt rakendatud erialased kompetentsid ja vähene seotus tervishoiuga on apteekide tervishoiusüsteemist distantseerinud.